

TÜRK KADIN TARİHİNE GİRİŞ

(Amazonlardan Bâciyân-ı Rûm'a)



Necati Gültepe





YAYIN NU: 729
KÜLTÜR SERİSİ: 362

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 16267

ISBN: 978-975-437-684-5

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

1. Basım, 2008

4. BASIM

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®

İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Kapak Tasarımı: Zafer Yılmaz

Dizgi-Tertip: Ötüken

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: ALTIN KİTAPLAR YAYINEVİ

Göztepe mah. Kazım Karabekir cad. No: 32
Mahmutbey-Bağcılar/İSTANBUL
Tel: (0212) 446 38 88 Pbx • Faks: (0212) 446 38 90
Sertifika Numarası: 44011

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir.
Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği
akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya
tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya
edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

İstanbul - 2020

İÇİNDEKİLER

Sunuş.....	9
------------	---

GİRİŞ

1. Prof. Dr. Jeannine Davis-Kimball'ın Büyük Keşfi	14
2. Avrupa Merkezli Tarih Görüşünün Yıkılışı.....	21

I. BÖLÜM AMAZONLAR

1. Çağdaş İnsana Amazonların Takdimi: Sahne Sanatları İle Erotikleştirilen ve Pazara Sunulan Amazonlar	39
2. Sanat ve Edebiyatta Amazonlar	43
3. Eski Yunan Mitoloji ve Tarihçilerine Göre Amazonlarla İlgili Gerçekler Ne İdi?	46
4. Tanımlanan Amazonlar Asyalı mıydı?	53
5. Amazonlar Mit mi, Gerçek mi?	55
6. Platon'un Ütopik Atlantis Amazonları.....	59
7. Diğer Amazon Söylenceleri	62

II. BÖLÜM

<i>A- Yazılı Tarihte Bilinen İlk Devletli Topluluklarda Kadın</i>	<i>67</i>
1. Ön-Sümerler veya Gutiler'de Kadın	67
2. Sümerler'de Kadın.....	68
3. Sümer Ailesinde Kadının Konumu.....	70
4. Ölen Karısı İçin Ağıt Yakan Koca	71
5. Sümer Kadını Nasıl Süsleniyor?	72
<i>B- Eski Anadolu'da Kadının Mevkii</i>	<i>73</i>
1. Hitit Devletleri Zamanında Kadın.....	76
2. Etrüsklerin Gizemli Dünyası ve Kadınları (Roma'nın Başlangıcı) ...	79
3. Toplum Hayatı	80
4. Aile	81
5. Roma'nın Olgunluk Döneminde Kadın (Lupa'nın Çocukları)	82
6. Sıbyl'ın Varoluş Savaşı.....	86

III. BÖLÜM

ALP KIZLAR, ASENALAR, TURANLI KADINLAR (AMAZONLARIN GERÇEK KİMLİKLERİ)

1. Mitolojik Ana (Ulu Ana) Kompleksi Meselesi	94
2. Kutsal Dişi Olgusu	95
3. Umay ve Mitolojik Ana	95
4. Ulu Kadın Kişi, Ana Ata, Kurt Ata	102

IV. BÖLÜM

KURT-KADIN (SAVAŞÇI KADIN) DEĞERLENDİRMESİ

1. Erken Dönem Türk Destanlarında	109
---	-----

V. BÖLÜM

KADININ DESTANLARDA YER ALMASI

1. Türk Destanlarında Kadının Ana Olarak Rolü	120
2. Kadının Sevgili ve Eş Olarak Rolü.....	122
3. Dede Korkut Hikâyeleri'nde Kadın	126
4. Kanlı Koca-oğlu Kanturalı Boyu Hikâyesinden	133
5. Kam Büre Beyoğlu Bamsı Beyrek Boyu Hikâyesinden	137

VI. BÖLÜM

TURAN-İRAN VE GREK-LATİN DESTANLARINDA KADINA BAKIŞ

1. İran Destanı <i>Şehname</i> 'de Kadın.....	143
---	-----

VII. BÖLÜM

TÜRK TOPLUMLARINDA KADIN VE DEVLET

1. Medeniyet Doğuran Coğrafya.....	151
2. Kadının Yer Aldığı Mitolojik Öğeler.....	160
3. Hunlarda Kadının Devlet İdaresindeki Rolü	162
4. Göktürklerde Devlet Yöneten Kadınlar	163
5. Uygurlarda Yönetici Kadınlar.....	165
6. İslâm'dan Önceki Türk Topluluklarında Kadın	166

VIII. BÖLÜM

İSLÂMİYET VE KADIN

1. Arap Karanlığında (Cahiliye Dönemi)Kadın	173
2. Kur'an'ın Kadına Bakışı.....	178
3. İbn Rüşd.....	182
4. Muhyiddin İbn Arabî'nin Kadın Konusundaki Görüşleri	183

5. Müslüman Türk Toplumlarında Kadın Anlayışının Gerilemesinin Kaynağı: Nizâmülmülk.....	189
6. Nizâmülmülk'ün Öğretileri, Anlattığı Hikâyeleri	190
7. Hikâye	191
8. Hikâye	193
9. Hikâye	194
10. Hikâye	194
11. Hikâye	195
12. Hikâye	195
13. Padişahın Daha Önceki Padişahların Âdet Edinmiş Olduklarını Yapması Gerekir.....	199

IX. BÖLÜM

BATIDA KADININ TARİHİ VE TALİHSİZLİĞİ

1. Ruhban Bakışı	205
2. Dünyayı İslah Etmek	206
3. Düşman	207
4. Mel'un Ama Neyse ki Zayıf.....	210
5. Koyun Ağılındaki Dişi Kurtlar	211
6. Bakire Ana	212
7. Günahkârın Sığınağı	212
8. Hep Daha Fazla Bakire Meryem	213
9. Avrupa'da Cinsiyetler Tartışması: Kadınlar İnsan mı?	214
10. Evliliğin ve Kadının Yerilmesi ve Övülmesi	220

X. BÖLÜM

TÜRKLERDE AİLENİN KURUCUSU VE KORUYUCUSU OLARAK KADIN

1. Tek Eşle Evlilik, Türk Ailesinin Karakteristik Bir Özelliğidir	230
2. Aile, Toplum ve Devlet İlişkileri.....	234
3. Büyük Anne.....	236
4. Oğul ve Kız Arasında Ayrılık Yok	237
5. İslâmiyet'ten Sonra.....	238
6. Dede Korkut'un Tarif Ettiği Kadın	241
7. Dede Korkut'un Kadın Tasnifi	244
8. Yiğit Kadınlar	250

XI. BÖLÜM

SAVAŞÇI KADIN HÜKÜMDARLAR

A- İstiklerin Kraliçesi Tomris	259
1. İskitler	259
2. İskit Adı.....	261
3. Yüce Hakan Tomris Hatun	262
B- Turan Soylu Kadınların Hz. İbrahim ve Kantura Hatun Bağlantısı	264

<i>C- Emevîler Dönemi</i>	269
<i>D- Kabaç (Kınık) Hâtun (Buhara Melikesi)</i>	270
1. Kabaç Hatun'un Melike Olarak İlginç Yönetim Tarzı.....	271
2. Kabaç Hatun'un Ölümü	274
<i>E- Abbasîler Dönemi</i>	275
1. Türk Hatunları ile Evlenen Abbasî Halifeleri.....	276
<i>F- Devletli Türk Şuca Hatun (801-861)</i>	277
<i>G- Naime (Şağab) Hatun (878-933)</i>	282
1. Naime Şağab Hatun'un Oğlu Cafer'in Halife Oluşu	283
<i>H- Turan Ülkesinin Soylu Prensesi Türkân Hatun</i>	288
<i>I- Sultan Raziyye</i>	293

XII. BÖLÜM

Son Kadın Savaşçılar; Anadolu Bacıları (Bâciyân-ı Rûm).....	301
Bibliyografya.....	315

Sunuş

KADIN konusu doğrudan insanın varlık konusudur. Evrenselidir, ama aynı zamanda yerel ve günceldir. Evrensel yönü ile de dinler ve soysal bilimler, muhatabıdır. Güncel alanda, politikacılar başta olmak üzere ideologlar, sivil toplum kuruluşları, medyanın sözcülüğünde saflarını belirleyip yerlerini alırlar. Bu kesim için kadın kesinlikle bir araçtır, bulundukları konum ve meşrebine göre bu aracı acımasızca kullanırlar.

Diğer ülkeler - uzun zamandır bizim için tek paradigma olan batı dünyasını kastediyorum- kendi tarih ve sosyolojik gelişimi içinde, kadın konusunda gerçekçi olmayan davranışlar sergilerler. Âdeta bizden buraya kadar gerisi ‘insan hakları mevzuu’ diyerek kadın konusunu noktalarlar.

Aslında isteseler de bu konuda yapacakları pek bir şey yoktur, çünkü felsefi olarak temelde kadını asla insan saymamış bir öğretinin toplumudur batı. Bunun nedenleri, kendi bölümünde anlatıldı.

Bizde ise; kadın konusundaki model düşünce, batının bu konuda medeniyet adına bütün dünyaya dayattığı öğretisidir. Bu öğretinin temel dayanağı yoktur. Çünkü; “her şeye rağmen kadını da insan saymak lazım” tavrı ile, konu geçirtilmiştir.

Buradan hareketle medya amigoları ve sözde kadın savunucularının en fazla yaptıkları iş kadının cinselliğini vurgulamak, hatta bunu daha da ileri götürüp ekonomi alanına taşıyarak pazarlamaktır.

Bir diğer kesim ise kendilerini “daha farklı Müslümanlar” olarak tanımlayan özellikle “Müslüman” sözünü kendilerine özne yapıp siyasi ve ideolojik anlamlar yükleyen, böylece genel ve sıradan halk Müslümanlığından ayrı duran gruptur. İşte bu kesim de kadın konusunda tıpkı batının modelini benimseyenler gibi Ortadoğu’dan örf ve âdet ithal etmekle meşguldürler. Suudîlerin Vahhabî katıllıklarından, bilmem hangi Afrika kabilesi kadınlarının hörgüçlü baş bağlama tarzına kadar ithal edilir. Ne yazık ki bu farklı örf ve gelenekleri de, din ya da Müslümanlık diye Türk halkına dayatırlar.

Gerçek Müslüman Türk halkı ise (Alevi'si ve Sünnî'si ile) bu olup bitene hiçbir anlam vermeden şaşkın bir vaziyette izlerler.

Ülkemizde Kadın konulu bakanlık, genel müdürlük, onlarca sivil kuruluş ve dernek olmasına rağmen, Türk kadın tarihi konusunda sözü edilecek bir çalışmaya rastlamadık. Meşhur bir söylem vardır “Bir kitap okudum hayatım değişti.” denir ya, ben de bir belgesel izledim (Amazonların mensubiyetlerinin keşfi ile ilgili olan bu belgesel konusunu I. Bölüm’de anlattım). Türk kadın tarihi konusunda ufukum açıldı.

Evrensel anlamda bildiğimiz tarih bilimi insanın, kadın-erkek ayırımını tek taraflı yapar. Yani tarih bilimi sadece erkekleri tarihin objesi yapar, kadınlar bu bilime göre neredeyse yok sayılırlar. Veya, resimdeki erkek varlığını daha belirgin kılmak için, arka plana atılan bir iki fırça darbesinden ibarettir kadın.

‘Türk kadın tarihi’ için de, durum aynıdır. Çünkü kadın sosyal hayatın bütün alanlarından sürgün edilmiştir. Destanlar, mitolojiler ve menakıp’ların tarih olarak sonu, bu kırılma noktasının ve sistematik tarih yazımının başlangıcıdır. Dönem olarak ise, aşağı yukarı Anadolu Selçuklularında son, Osmanlılarda ilk asırlara rastlar.

Bütün bunlara rağmen, kadın tarihini tesbit için, elimizde önemli bir kaynak vardır. Bu kaynak, kadının kimliğini bize bir fotoğraf netliği ile sunan mitoloji ve destanlardır. Gerçekten de İnsanın mensup olduğu millete göre, tarihî ve gerçek kimliği, millî mitoloji ve destanlarında kayıtlıdır.

Bu çalışmayı yaparken kendisinden zevkle yararlandığımız Prof. Dr. Fuzuli Bayat’ın ifadesiyle söyleyelim: “Dünya bir sebepler ve sorular dünyasıdır. Türk Mitolojisi bu sebepler ve sorular dünyasını Kozmik düzeyde algılar ve ifade eder.”

Destan ve mit’ler açısından sanırım dünyanın önde gelen milletlerindeniz. Bu konuda inanılmaz zenginlikte bir kaynağa sahip olduğumuz kesindir. Destanların kılavuzluğu ile çalışmayı sürdürürken, ayrıca yüzlerce yazılı kaynağa da başvurduk.

Bu çalışmayı kaleme alırken farklı bir kronoloji izledik; Grek-Latin söylencesine uyarak Amazonları kadın tarihinin başlangıcı olarak ele aldık. Bu kronolojide Amazonların başlangıcı için bir tarih veremiyorduk, ama bitişleri yani Grek-Latin söylencesine göre Amazonların tarih sahnesinden çekilişleri MÖ. 1000 yıllarına rast-

lar. Demek ki zamanımızdan 3000 yıl önce Amazonlar tarih sahnesinden çekilmişlerdir.

Türk-Turan söylencelerine göre ise Amazonların ya da bu söylencelerde verilen isimlerle '*Alp kızların-Savaşçı kadınların-Turan soylu kadınların*' varlıklarını '*Baciyân-ı Rûm*'a kadar sürdürdüklerini tarihi belgelerle teyit edebilmekteyiz. Çalışmayı kaleme alırken, mitoloji ile başlayıp yazılı tarihler, belgelerden de istifade ettik. Gerek dipnotlarda, gerekse kitabın sonuna eklediğimiz bibliyografyada, faydalandığımız kaynakları sıraladık.

Bu araştırmanın mükemmel bir 'kadın tarihi' olduğunu söylemek mümkün değil. Burada bizim yaptığımız kadın tarihinin (özellikle Türk kadın tarihi) sadece kaynaklarını ve bunlara dayanarak ana çizgilerini tesbittir. Ayrıca, Türk kadınının sosyo-genetik yapısı ile ilgi önemli bilgileri de işaret etme imkânımız oldu. Sanırım bundan sonra gelecek 'kadın tarihi araştırmacıları' sözünü ettiğimiz 'Türk kadınının sosyo-genetik yapısı' ile ilgili mitolojik bilgileri görmezlikten gelemeyiz.

Bu çalışmayı sürdürürken kadîm zamanlarda varlık gösteren; devlet, millet ve toplulukları da dikkatle 'kadın tarihi açısından' izledik.

Konunun dramatik ve sosyal boyutunu vurgulamak için "İslâmiyet ve Kadın" bölümü ile "Batılı Kadının Tarihi ve Talihsizliği" bölümlerini özenle işledik.

Umarız bu araştırmamızla Türk kadın tarihine katkımız olmuştur.

Kozyatağı, Ocak 2008

Necati Gültepe

GİRİŞ

“Baba ister peygamber olsun ister hükümdar,
hizmetçi ancak uşak doğurur.”
Şehnâme

1. Prof. Dr. Jeannine Davis-Kimball'ın Büyük Keşfi

Televizyonda *National Geographic Channel*'de bir belgesel izliyordum, ekranda altmışlı yaşlarda, kemikli yapısı, mavi renk gözleri, gümüşü saçlarıyla İngiliz kraliyet ailesinin kadınlarına benzeyen biri konuşuyordu. Bu arada geçen alt yazılardan konuşanın kim olduğu yazıyordu: Bu kadın Amerikalı Arkeolog-Etnograf Prof. Dr. Jeannine Davis-Kimball idi. Amazonların tamamen *Turanî (Türk)* soy olduğu gerçeğini nasıl kanıtladığını açıklıyordu.

Dr. Kimball, Amazonlar hakkındaki bu akademik açıklamalarıyla kadınlar hakkında şimdiye kadar tepetakla duran tarih kuramını yerli yerine oturtuyor, realite haline getiriyordu. Böylece, bir türlü tarihte rolü ve yeri tesbit edilemediği için bir kimlik sahibi olamayan 'kadın' da gerçek kimliğine kavuşuyordu.

Jeannine Davis-Kimball önce kendi biyografisiyle konuya girdi: Öğrenim hayatının ilk dönemlerinde, master yapmaya başlamadan evvel hemşirelik ve sığır yetiştiriciliği ile uğraşmış. Eğitimini tamamlamak amacıyla ilgi duyduğu, arkeoloji ve sanat tarihi konusunda genç bir öğrenci olarak, İran (*Pers*) sanatı üzerine master'e başlamış.

O dönemlerde antik göçebe kavimler üzerine temelde fazla bir bilgim yoktu. Kariyerimin, yaklaşık 2000 yıl önce Avrasya stepleri üzerinde gezinen ve Amazon mitolojisinin tarihsel temelini oluşturan gizemli savaşı kadınlar üzerinde odaklanacağını hiç bir zaman tahayyül edemedim.

Genç master öğrencisi bayan Kimball, İran'daki araştırmaları sırasında bir gün, MÖ. 559–330 tarihleri arasında İran'ı yönetmiş olan *Archamedian-Ahamenid* (Sasanîlerin ataları) hanedanına ait taş rölyefler ile karşılaşır. Rölyeflerde, krallara biat eden göçebelere ait sahneler tasvir edilmektedir.

Taş duvardaki bu panoda önemli bir zaferden sonra Tacidarları şeref-
lendiren, ona hediyelerini sunan göçebeler resmedilmişti. Bu rölyefte
farklı bir duruş sergileyen bir grup savaşçı göçebe dikkatimi çekti. Bu
savaşçıların mağrur duruşları ve kıyafetleri farklı idi. Yumuşak deriden
çizme ve pantolon giymişlerdi, son derece estetik başlıkların altından
sarkan uzun saçları ve at üstündeki duruşları ile çarpıcı bir manzara
sergiliyorlardı, daha da şaşırtıcısı bunlar genç kadınlardı. Hem şaşırmış
hem de dehşetli heyecanlanmışım

Bunları söylerken, hâlâ o heyecanı ekranda yaşıyordu.

Davis-Kimball bu figürlerin cazibesine kendini kaptırınca, bun-
ları araştırmak için Berkeley'deki California Üniversitesine başvu-
rur. Amerikan-Avrasya Araştırma Enstitüsü'nün ve onun bir şubesi
durumundaki Avrasya Göçebelik Tetkikleri Merkezinin müdürüne:

Avrasya steplerine gidersem onlara (Kadın savaşçılara-Amazonlara)
ait bazı izleri bulabileceğimi ifade ettim. Çünkü göçebelik, hayvan ye-
tiştiriciliği, özellikle koyun ve at yetiştiriciliği üzerine kurulmuştur.
Hayvanlar yeşil alanlara, açık araziye ihtiyaç duyduğu için bunlar şe-
hirlerde bulunmaz. Bu konuda araştırma yapmak için steplere-bozkı-
ra gitmem gerektiğini ifade ettim ve onu ikna ettim.” “Ama” diyor Dr.
Kimball “Beni heyecanlandıran pek kimseye açıklamadığım bir duygu
daha vardı ki o da bu çalışmanın aynı zamanda ‘Kadın Tarihi’ ile ilgili
olmasıydı. Bu benim için de hoş bir sürpriz oldu.” Ve devam ediyor-
du Dr. Kimball “Bilinen bir gerçektir ki yirmi beş yıl kadar öncesinde
Amerikan kütüphane ve müzelerinde göçebe kültürüne dair herhangi
bir bilgiye rastlayamazdınız.”

Davis-Kimball göçebeler hakkında ilk bilgilere, Kazakistan'daki
müzelerde sahip olmuş. Vakit kaybetmeksizin antik Avrasya göçer-
lerine ait kurganların, ya da höyüklerin kazılarına iştirak etmiş ve
Kazakistan'daki arkeolojik tetkiklere katılan ilk Amerikalı kadın un-
vanına almış.

Kazısını yaptığımız her şey çok enteresandı, zira bilgilerimize bir şey-
ler katıyordu, ama ilk büyük buluşum -Rusya'nın Kazakistan sınırında
yer alan- Pokrovka'daki¹ (Kazakistan Ural nehri kıyılarında Pokrovka

¹ İbretlik bir gazetecilik örneği; 9 Şubat 1997 Pazar *Milliyet*'te bir haberin başlığı;

bölgesinde Sauromat mezarları) 1994 kazısı esnasında gerçekleşmişti. Burada kadınların kendi kültürleri dahilinde önemli bir rol oynadığını gösteren buluntularla karşılaştık.



Dr. Jeannine Davis-Kimball

Göçebe toplum içinde ön planda rolleri olan savaşçı kadınları bulmak Davis-Kimball'ı çok şaşırtmış ve kariyerini Rus steplerinin ve diğer kültürlerin savaşçı kadınlarının araştırılması üzerine odaklamaya karar vermiş.

“Zeyna Rus çıktı” idi ve haber şöyle devam ediyordu: “Rusya’nın güneyindeki höyüklerde yapılan kazılar, bugünlerde TV’lerin gözde kahramanı olan kadın savaşçı Zeyna’nın nineleri olan ‘Amazon’ların varlığını kanıtlayacak bulguları ortaya koydu. ‘Amazon’lar ‘efsanelere konu olan kadın savaşçılar’ diye bilinir. Ancak, arkeologların Rusya’nın güneyindeki *iki bin yıllık höyüklerde* yaptığı kazılar, Amazonların yalnız efsanelerde yaşamadığını ortaya koydu.

“Amazon efsanesi çok eskilere uzanıyor; Milattan önce 450 yılında, ünlü tarihçi Herodot, Karadeniz’in kuzeyine yaptığı gezide, savaşçı kadınlardan oluşan bir kabileye rastladığından söz eder ve bu kadınlara “Amazon” adını verir. Atina’da Partenon tapınağında da, at üzerinde, erkeklerle kılıç kılıca dövüşen kadın savaşçı kabartmaları bulunuyor.

Rusya’nın güneyinde, Pokrovka kenti yakınında, Rus ve Amerikalı arkeologların, bir süre önce yaptıkları kazılarda, büyük kılıçlar ve başka savaş aletleri ile birlikte gömülmüş kadın savaşçıların mezarları ortaya çıktı. Bu araştırmalara katılan Amerikalı arkeolog Jeannine Davis Kimball’a göre...”

Haber bütün dünya basınında “*meğer Amazonlar aslında İskitler-Hunlarmış*” diye geçerken Türkiye’de çıkan gazeteler hiç anlayamayacağımız bir sebepten, Amazonları, onlardan 2000 yıl sonra buraya gelen Ruslara mal etmişlerdi.

Bu kadınların mevcudiyetlerine ilişkin hiçbir bilginim yoktu, zira hem tarihte hem de sanatta, örnek vermek gerekirse Fars Archamedianlarının taş rölyeflerinde, kadınların özel bir statüye sahip oldukları gösterilmiyordu. Aslında tarih daima erkekler tarafından kaleme alındığı için kadınları görmek de mümkün değildi.

Gerçekte ise Davis-Kimball, hem antik Avrasya toplumlarında hem de diğer göçebeler arasında savaşçı kadınların son derece yaygın olduğunu bulmuştu. “*Yeni kanıtlarımız kadınların göçebe toplumlarında hayli ön planda rol oynadığını göstermektedir.*” demektedir.

Çarpıcı buluşlarına rağmen Davis-Kimball “Hâlihazırda stepelerin savaşçı kadınlarını yeniden ziyaret etmek ve başkaca kazılara girmek için özel bir düşüncem yoktu.” diyor. “İşimiz *Pokrovka*’da bitti.” diyor. “Bir kazıda rol oynayan birden fazla faktör mevcut. Her şeyden önce potansiyel keşifleri barındıran bir kazı yerine sahip olmanız lâzım. Arada, işin mâliyetini de düşünmeniz gerekiyor. Bir kazı için gereken ekibi bir araya getirmenizin mâliyeti giderek çok daha büyük artışlar göstermekte. Bu arada Ortadoğu araştırmalarındaki ilgi odağı şu an için geçerli olan mevzulara kaymış durumda: İslâm ve terörizm. Bunlar da arkeolojik açıdan beni ilgilendirmese de fon bulmamızı güçleştiriyor.”

Dr. Kimball, savaşçı kadınlar ‘*Amazonlar*’ ile ilgili araştırmalarına devam etmek için bir şekilde bir yerlerden fon bulur. Böylece çok uzun ve meşakkatli bir bilimsel yolculuk başlar.

Karadeniz’in kuzeyinden başlamış *amazonlarla* ilgili araştırmasına. Önce amazonlara ait olduğu kesin olan mezarlarda tetkikler yapmış, iskeletleri incelemiş, gen örneklerini alarak Amerika’daki gelişmiş laboratuvarlarda bilgileri örnekleyerek netleştirmiş. Ayrıca asıl uzmanlık alanı olan etnografik araştırma ve iz sürme ile Rusya’da onlarca müze dolaşmış. “Aklımda bir tek soru vardı: bu tetkik ve tesbitler sonucu acaba *gerçek Amazon soyundan yaşayan birine ulaşabilecek miydim?*”

Rusya’daki kurgan, mezar arkeolojik alanlarda uzun zaman geçirir. Artık arkeolojik kazı yapmamakta, o zamana kadar tesbit ettiği etnografik malzemelerle araştırmasını sürdürmektedir.

Böylece elinde, kazılardan çıkan ‘savaşçı kadınlar’a ait silah, giysi ve süs eşyalarının resim ve fizikî tarifleri ile Rusya içinde birçok

müzeyi ziyaret eder. Uzun çalışma ve değerlendirmeler neticesi, Altay dağlarının eteklerinde, tecrit edilmiş olarak yaşayan göçebe kabilelere yönelir.

Yaşayan Amazon neslini tesbit için Dr. Kimball'ın elindeki bilgi ve belgeler şunlardır:

1. Amazon mezarlarından elde edilen *Mitokondrial DNA* örnekleri

2. Etnografik malzeme (çizme, giysi, süs eşyaları, her türlü silah vs.) fotoğraf ve fizikî tesbitleri

3. Diodorus, Herodotos gibi Amazonları anlatan tarihçilerin tarifleri, bunların genellikle sarışın kadınlar olduklarına dair ifadeleri.

Dr. Kimball, bu uzun ve meşakkatli yolculuklar sonunda, Moğolistan'ın kuzeyinde, Baykal gölünün hemen güneyinde Orhon nehri kenarında bir obada konaklar. Obada yaşayanların kullandıkları eşya ve malzeme Dr. Kimball'ın tesbit ettiği etnografik malzemeye uymaktadır. Fakat bir endişesi daha vardır; obada hiç sarışın insan bulunmamaktadır. Hayal kırıklığı ile etrafına bakarken birden dikkat kesilir, uzaktan bozkırın ufuk çizgisinde at üstünde bir kız çocuğu obaya doğru dörtlüye gelmektedir. Kızın, sarışın saçları rüzgârda uçuşmaktadır. Bir mucize gibi diye düşünür Dr. Kimball.

Bozkırda at koşturan dokuz yaşındaki bu küçük kızın adı *Meryemgül*'dür. Annesi kızının tersine esmerdir. Oba halkı Türkçe'den başka bir dil bilmemektedir. Yine obadakilerin ifadelerine göre "Taa ezelden beri" ataları da Türkçe konuşmaktadırlar.

Dr. Kimball vakit geçirmeden *Meryemgül*'ün ve annesinin ağzından *swap* (Gen tahlili için örnek) alır ve daha önce, Amazon mezarlarından elde edilen *Mitokondrial DNA* örneklerini gönderdiği laboratuvarlara gönderir. Kısa zamanda cevap Internet kanalı ile gelir, netice şok edicidir: 2500 yıllık savaşçı kadın ve *Meryemgül*'ün mitokondrial DNA'sı % 99,9 oranında örtüşmektedir, benzerdir.



Meryemgöl

Meryemgöl 2500 yıl önce yaşamış, batıda Amazon diye tanınan savaşçı kadınlardan birinin özbeöz gerçek torunudur. Efsanevi kadın savaşçıların 'Amazonların' kökeninin Orta-Asya olduğu Turanî (Türk) soydan geldikleri kesin bir şekilde bilimsel olarak kanıtlanmıştır.

Genetik biliminden tarihî veri olarak yararlanılması sanırım bütün tarihçileri şaşkına çevirmiştir. Çünkü bir olguyu bu şekilde kanıtlamak, bir tarihçi için gerçekten hârika bir buluş ve çok önemli bir imkân demektir. Bu yeni kanıtlama metodunun tarih bilimi açısından irdelenmesi, bilinenlerin yeniden gözden geçirilerek kurgulanması gerekir.



Dr. Kimbil'in sürdüğü amazon izi

Amazonlar konusunda batının ısrarla sakladığı, hiç sızıntı vermediği sır ortaya çıkmış, 7000 yıllık ‘kadının ezik tarihi’, batının ırkçı teoremi “*Hint-Avrupa teoremi ve buna bağlı Âri modeli*” ile birlikte bir kere daha yıkılmış, tarihin tozlu sayfalarına karışmıştır.



Dr. Kimball'ın keşfettiği obanın yeri.

2. Avrupa Merkezli Tarih Görüşünün Yıkılışı (Kadın Tarihinin Aslî Zeminine Oturuşu)

‘Avrupa merkezli tarih’ kurgusunun (ya da siz buna ‘teoreminin’ diyebilirsiniz) temel dayanağı *Hint-Avrupa Dil Ailesi Teoremi ve buradan yapılan bir çıkarımla ‘Âri Model’* dir. Şimdi bunların açılımlarını ve sosyal alandaki dayatmalarını, özellikle kadın konusundaki evrensel olumsuzluklarının temel dayanaklarını görelim:

‘*Hint-Avrupa*’ terimi ilk defa 1816’da Alman asıllı Franz Bopp (1791-1867) tarafından ortaya atılmıştı. Avrupa medeniyet tarihini (Avrupalılar bunu genellikle ‘insanlığın medeniyet tarihi’ diye evrenselleştirmişlerdir) şöyle izah ederler:

Avrupa medeniyetini izah için ilkönce ‘Eskiçağ modeli’ başlığı altında bir açıklama -teorik akım- ileri sürüldü. Bu teori, batı medeniyetinin ve onun ana dayanağı kabul ettiği Helen Uygarlığı’nın

asında Kenger (Sümer), Eski Mısır ile Sami milletlerinin istila ve etkileriyle oluştuğunu savunuyordu.²

Ama bu teori 19. yy. başlarına gelindiğinde batının işine yaramadı, çünkü; medeniyetin temelini doğu halkları olduğunu (Kengerler –Sümerler-, Eski Mısır gibi) söylüyordu. Bu ise Avrupa’nın sömürge projeleriyle örtüşmüyordu. Hatırlayalım; bu sömürü projelerinin temel dayanağı doğuya ve mazlum milletlere medeniyet götürmektir. Bu durumda medeniyetin temeli doğulu milletlerdir tezi, nasıl geçerli olabilirdi? Bu durumda darwinizmin yönlendirmesiyle ‘Âri ırk’ ‘Âri halk’ modeli devreye girdi.

Elbetteki ‘Âri model’ ‘Eskiçağ modeli’ne şiddetle karşı çıktı. Irkçı akımların da ortaya çıkışıyla birlikte az çok dayanağı olan eskiçağ modeli, sömürge projelerini yürürlüğe koyan Avrupa tarafından devre dışı bırakıldı.

Darwinizm’in oluşturduğu ‘Âri model’ Avrupa’nın sömürü projesi gerekçelerinde birinci sıraya oturdu. Bu modele (teoriye) göre; kuzeyden (Anadolu-Kafkaslar-Orta Asya-Hindistan hattı kastediliyor), eski geleneklerde sözü edilmeyen bir istila olmuş ve istilacılar, ‘Ege’ ya da ‘Pre-Helen’ kültürüne baskın gelmiştir. Yunan uygarlığının, Hint-Avrupa dili konuşan ‘uzak Asya’dan gelen göçebeler’ ile yerli tebaalarının karışmasının bir sonucu olduğu hükmüne varılmıştı.³

Batılı tarihçiler ve ‘Âri model’ savunucuları bu noktada hiç arzu etmeyecekleri bir açmaza düşmüşlerdir. Kabul ettikleri bu ‘Uzak Asya’dan gelen göçebeler’in kimliği meselesine hiç girmek istememişlerdir. Bu konuyu tartışan bilim adamlarını da hemen dışlamışlardır. Olayı kısaca Himalayalarda yaşayan(!) Âri halkların atalarının batıya göçü şeklinde geçiştirmişlerdir. Haysiyetli bilim adamları Avrupalı tarihçilerin bu gerçeği saklama çabalarını hep tebessümle karşılamışlardır.⁴

Ama bir yığın tarihî kanıtı rağmen ‘Uzak Asya’dan gelen göçebeler’in de Proto-Türkler olduğu gerçeği hep saklanmıştır. Her halükârda, gerek Helen kültürünün ve gerekse batı medeniyetinin

² Martin Bernal, *Kara Atena (Eski Yunanistan Uydurmacası Nasıl İmal Edildi? 1785-1985)*, İstanbul 1998, s. 50 vd.

³ A.Z.V. Togan, *Umumî Türk Tarihine Giriş*, İst. 1961, s.10-12.

⁴ Martin Bernal, *a.g.e.*.

temelini bu halkların (Proto-Türklerin) attıklarını kabul etmekten başka çare bulunmamaktadır.⁵

Ancak, kesin kanıt elde etmek, deneysel bilimlerde ve hatta belgeli tarihte bile zor iken, bir ülkenin coğrafi isimlerinden birkaçının başka bir kültüre mensup halkların dilindeki bazı kelimelerle benzerliğinden, yahut dillerin semantik yapıları ve sentakslarından, sözcüklerin ve fiil köklerinin teşkilindeki benzerlikten veya hayat tarzları arasındaki benzerliklerden yola çıkarak, binlerce yıl önce vuku bulduğu ileri sürülen istilalarla oluşan bir medeniyetin esasen başka bir halkın eseri olduğu ispat edilmiş olsa bile, bu, kesinlikle geriye dönük hak iddiasında bulunma hakkını vermez.

Batılı düşünürler, ilk başlarda Eskiçağ modeli'ne ihtiyatla yaklaşıyor, hatta kısmen de sempatiyle bakıyorlardı. Çünkü en güvendikleri tarihçi sayılan Herodot'un *Tarih*'inde de Yunan kültürünün, Hristiyanlık öncesi dinî inançlarının, dinî terminolojisinin Mısır'dan ve Babil'den (Sümerler) taşındığı kaydediyor ve entere-san açıklamalarda bulunuyordu:

Kendi hesabıma doğruluyorum, evet, Melampus, derin bir bilge olarak, kendisinde peygamberce bir güç görüyordu ve Mısır öğretisi sayesinde, Yunanistan'a, öbür görenekler arasında, Dionysos dinini de o getirmiş-tir...⁶

Pelasglar, ilk zamanlar, tanrılara kurban keserlerken dua ederlerdi, ama Dodona'da dinlediklerimden biliyorum, hiçbir tanrının, ne gerçek ne de takma adını anmazlardı; çünkü o zamana kadar bu adları duymamışlardı... Daha sonra ve uzun bir zaman sonra, Mısır'dan gelen tanrı adlarını öğrendiler... O zamandan sonradır ki kurban keserlerken tanrıları adlarıyla anar oldular ve daha sonra Yunanlılar da, bir Pelasg mirası olarak bu adları benimsediler.

Thukydides'in anlattığı şeyler, bunların aynısı değilse de, mana itibâriyle yakındı. Hatta onun anlattıklarında Sami etkisinin daha fazla olduğu kaydediliyordu. Ancak, gerek Herodot ve gerekse Thukydides, Pelasglar'ın orijini üzerinde kafa yormamışlar, sadece Kuzeyden veya Doğudan gelen bir kavim olduğunu belirtmişlerdir.

⁵ Bkz. Haluk Tarcan, *Ön-Türk Tarihi* ve K. Mirşan'ın çalışmaları.

⁶ Herodotos, *Tarih*, II, 49.

K. Mirşan'ın proto-Türk dilleri üzerine yaptığı çalışmalar sonucunda ise, Pelasglar'ın bu göç sırasında Anadolu'da karar kılan bir Türk kolu olduğu anlaşılmış, fakat 'Âri modeli' saplantısında kendi ırklarının dışındakileri dikkate almamaya yeminli(!) Batılı tarihçiler bu gerçeği görmezlikten gelmişlerdir.

Avrupalı antropolog ve ideologlarının böyle bir görüşü kabul etmeleri zaten beklenemez. Çünkü onların ortaya attıkları Âri modeli, hem Avrupa'yı, hem de Asya'yı Âri ırkın ebedî mülkü olarak görme hastalığının bir neticesidir.

Âri model en parlak günlerine; tüm insanların Allah tarafından eşit olarak yaratıldığını kabul eden Hristiyan inancının yerine Darwinizm'in yerleştirilmesi ile kavuşmuştur. Darwinizm, insanların daha ilkel canlılardan evrimleştiğini, dahası bu evrim içinde bazı ırkların diğerlerinden daha ileri gittiğini ileri sürmekle, ırkçılığa bilimsel bir maske kazandırmıştır.

Kısacası Darwin bize göre ırkçılığın babasıdır. Darwin'in teorisi, Arthur Gobineau, Houston Stewart Chamberlain gibi ırkçılığın "resmî" kurucuları tarafından ele alınıp yorumlanmış ve ortaya çıkan ırkçı ideoloji, Naziler ve diğer faşistler tarafından uygulamaya konmuştur. Oxford, Stanford, Harvard gibi üniversitelerde yıllarca tarih profesörlüğü yapmış olan James Joll, halen üniversitelerde ders kitabı olarak okutulan *Europe Since 1870* (1870' den Bu Yana Avrupa) isimli kaynak kitabında, Darwinizm ile ırkçılık arasındaki bu ideolojik ilişkiyi şöyle anlatır:

'İrkçiliğin resmî kurucusu' unvanına sahip olan Houston Stewart Chamberlain İngiliz doğa bilimci Charles Darwin, 1859'da yayınlanan *Türlerin Kökeni*, onu takip eden *İnsanın Türeyişi* (1871) adlı kitaplarıyla büyük bir tartışma başlatmış ve Avrupa düşüncesinin farklı dallarını aynı anda etkilemişti. Darwin'in fikirleri, ve onun İngiliz felsefeci Herbert Spencer gibi bazı çağdaşlarının düşünceleri, çok hızlı bir biçimde bilim dışındaki alanlara da uygulanmıştır. Darwinizm'in toplumsal gelişmeye en çok uygulanabilir olan yönü ise, dünyada doğal kaynakların besleyemeyeceği bir nüfus fazlası bulunduğu ve bunun her zaman güçlülerin veya 'uygunların' galip çıkacağı daimî bir yaşam mücadelesi gerektirdiği yönündeki inançtır. Bazı sosyal bilimciler için, bu noktadan hareketle, 'en uygun' kavramına ahlakî bir mana katmak ve dolayısıyla hayat mücadelesi-

I. BÖLÜM

AMAZONLAR

1. Çağdaş İnsana Amazonların Takdimi: Sahne Sanatları ile Erotikleştirilen ve Pazara Sunulan Amazonlar

Eski Yunanlılar onları şaşıla bir üslupla, erkeklere zulmeden genç ve güzel bakireler olarak anlatırlar. Barışta cilveli bir genç kız edasına sahip olan bu kadınlar, savaşta erkeklerden kurulu orduları acımasızca yok ettiklerini söylerler.

Binicilikleri ve okçulukları, korku yaratmadığı zamanlar, hayranlık uyandırır. Onlar uygarlığın kıyısında buzları ve kızgın kumları birbirine katarak dörtnala ilerlediler. Yerleşim merkezlerini talan ettiler ve uzun, vahşi tarihlerinin çeşitli dönemlerinde, ilkeleri uğruna uluslarının ön saflarında dövüştüler.¹⁶

Amazonları işte böyle anlatır Yunanlı tarihçiler.

Truva'nın düşmesi ve soylarının tükenmesinden çok sonraları da insanlar onlara hayranlık duymaya devam ettiler. Sanatçı ve yazarlar, bu kadın kahramanların serüvenlerinden, zafer ve yenilmezlikle dolu tarihlerinden sayısız konu çıkardılar. Bugün, üç bin yıl sonra bile etkilerinden hiçbir şey kaybetmediler.

Orijinal Yunan hikâyelerinin yabancı uzmanlar üzerindeki etkisi çok güçlüydü. Roma efsanelerinden Vergilius'un¹⁷ *Camilla'sını*¹⁸,

¹⁶ Donald J. Sobol, (*Yunan Mitolojisinde*) *Amazonlar*, Türkçesi: Burcu Yumrukçağlar, Öteki Yayınevi, Ankara, 1999.

¹⁷ Publius Vergilius Maro, (15 Ekim, MÖ. 70 - 21 Eylül, M.Ö.19): Ünlü bir Romalı şair. Roma İmparatorluğu'nun destanı olarak kabul edilen *Aeneis*'in de yazarıdır. Dante'nin *İlahi Komedya*'sındaki ana karakterlerden biridir. Vergilius bu eserde cehennemde Dante'yi gezdirmeye yardımcı olmuştur. Augustus'un yardımıyla Sibylla kitaplarını okumuş olabilir. Homeros'u ve Apollonius Rhodius'u oldukça iyi bilir. Aineias – (Aeneas) – Kral Ankhises ile Aphrodite'nin oğlu, Troia kahramanlarından biri. Aineias, Latin şairi Vergilius'un şaheserlerinin konusu oldu ve bu Anadolu prens, Roma'nın millî kahramanı ve imparator Augustus'un atası sayıldı.

¹⁸ Camilla – Volskiler Kralı Metabus'un Amazonlara benzeyen kızı.

açıkça örneklediği Amazon *Penthesilea*'dan ayırmak çok zordur: *Camilla*, *Latinus*'un kuşatılmasında tek göğsü çıplak savaşan 'sadalı Amazon' olarak süvarilere komuta eder; kargı, mızrak ve savaş bal-tası kullanarak düşmanlarını öldürür, *Penthesilea*, bir diğer Amazon kraliçesi *Hippolyte* ile birlikte, sonraki aşk romanlarında ün kazanır.

Penthesilea, Antik Çağ klasik kaynaklarında yer alan Amazonlarla ilgili son mitolojik öykü; *Akhilleus*'in Amazonlarla yaptığı savaşın ana kahramanlarından biridir. Anadolu'daki pek çok kavmin de katıldığı Atinalılarla Amazonlar arasındaki üçüncü ve son savaş, *Helena*'nın kaçırılması ile başlayan ve yıllarca süren *Truva* savaşıdır.

Akhilleus'in *Hektor*'u öldürmesine, onun ölüsünü arabasının arkasında sürmesine ve *Truvalılara* zulmedilmesine Amazonlar çok üzüldüler, çünkü *Truva* ahalisi akraba bir kavimdir, kendileri gibi *İskit* (*Saka*)ların bir boyu da *Truvalı*lardır.

Yunanlıların Amazon diye niteleyerek mitolojik bir kimlikle tanımladıkları özel güçler, savaşçı kadınlardan oluşan *İskit* ordusunun bir kolu idi. Başlarında *Dişi Kurt* (*Asena*) *Penthesilea* komutasında *Karadeniz*'den kalkıp *Çanakkale* boğazına gelmişlerdir. Güzel, kuvvetli ve yiğit olan *Penthesilea*, cesur savaşçıları ile birlikte savaşmaya başlayınca Yunanlılar büyük bir şaşkınlık yaşamışlar. Savaş meydanında Amazonların başarısı, *Truvalıların* moralini düzeltmiştir. Üzerindeki parlak zırhı ve hilâl şeklindeki kalkanı ile kraliçe *Penthesilea*, Amazonların değil, *Truvalıların* başkomutanı gibi savaşmıştır. Amazonların yardımıyla *Truvalılar*, Yunanlıları bozguna uğratmışlar ve kaçan Yunanlıları takip etmeye başlamışlardır. Savaşın kaderinin değiştiği safhada, savaşçı *Akhilleus* ve *Aeneas*'ın savaşa katılması, Yunanlıların toparlanıp yeniden savaşmaya başlamasına neden olmuş ise de *Truvalılara* yardım eden Amazonlar sayesinde Yunanlılar yenilmiştir. Ancak *Akhilleus* ile Amazon kraliçesi *Penthesilea* arasında geçen ikili muharebe, savaşın en unutulmaz anı olmuştur. Burada efsane iki ayrı yol takip ediyor. Birincisi *Penthesilea* *Akhilleus*'u öldürerek, tıpkı onun *Hektor*'a yaptığını yapıyor, it leşi sürür gibi *Akhilleus*'in ölüsünü sürüklüyor. Efsanenin ikinci versiyonu ise tam bir Yunan propagandası; *Akhilleus* *Penthesilea*'yı öldürür, düşmanının silahlarını almak için yanına gittiğinde, uyuyan *Artemis*'e benzeyen *Penthesilea*'yı görür ve ona âşık olarak pişmanlık gözyaşları döker... vs.

Savaşçı kadınlar, edebiyatta Yunan dekorundan uzaklaştırılmış Amazonlar olarak ortaya çıkar. Dokuz sıradan adamı vahşi bir hamleyle yere sererler, ya da hiçbir zaman küçük düşürülmemiş kibirli şampiyonları saf dışı bırakırlar. Tabii ki bu neoklasik şövalyelerin en ünlüleri; Edmund Spencer'in 1550'de yazdığı *Periler Kraliçesi* (*Faerie Queene*)'inde ve diğer birçok klasik eserde yer alan *Amazon* tiplmeleridir.

Tiyatro da buna ayak uydurmuş, Amazon yorumunu üretmiştir. Thomas Heywood "*Iron Age*"inde (1611) Penthesilea destanını geleneksel hatlarıyla dramatize etmiş, Heinrich von Kleist'in *Penthesilea* (1808) versiyonundan eklediği yeniliklerle destanın patolojik yönünü işlemiştir.

Daha sonraki dönemlerde ise Amazonları konu alan tiyatro eserleri, Broadway izleyicilerinin karşısına çıkmıştır.

Amazonlar; süslü miğferler, yüksek topuklu sandaletler ve tüylerle donatılmış olarak Paris'te Folies Bergeres skeçlerinde bayağı danslar sergilerler. 1939-1940 New York Dünya Fuarı'nın ziyaretçileri, şov kızlarının tahta kılıçlar ve karton kalkanlarla silahlanmış, badmington maçlarında çalınan tekrar müziği eşliğinde sundukları fantezi-piyes'i izlemek gibi ender karşılaşılır bir fırsat yakalarlar. Gösterinin geniş omuzlu devasa starı kendine "Amazonlar Kraliçesi" lakabını takarak gece kulüplerinin striptiz şovlarına terfi eder. Grek-Latin kültürünün, kilisenin güdümü ile 'kadını red programı' Amazon efsanesinin günümüze intikalinde kadını aşağılayarak kendini göstermiştir.

Hollywood konuya gösterdiği ilgi ile seyircinin eğilimini ticarileştirmedeki maharetini bir kez daha ispatlamıştır. Bu gösterilerde yıldızcıklar mızraklar, kalkanlar ve Yunan miğferleriyle izleyicilere yıkanan güzelin kostümlü versiyonunu sunarak sahneden hızla geçip giderler.

II. Dünya Savaşı'ndan sonra İtalya'daki düşük prodüksiyon ücretleri ve vergi avantajlarından yararlanarak, Amerikalı vücut şampiyonlarıyla kotarılan uydurma ve yoksul bir fantezi eseri birçok mitolojik film üretilmiştir. Bu filmlerde Amazon tiplemesini her türlü aksiyon, seks ve şiddetin konusu olarak iğrenç bir şekilde kullanmışlardır. Sonunda bu suiistimalci yaratıcılıkta senaristler öyle bir noktaya geldiler ki; önce Afrika'nın ücra köşelerinde buldukları

bir kabileyi Tarzan'ın karşısına çıkarırken, en sonunda "Tarzan ve Amazonlar" karşı karşıya getirildiler. Sonunda Amazonlar ucuz komedi ve rezil aksiyon filmlerinin çerezi olmuşlardı.¹⁹

Başlığında "Amazon" kelimesini taşıyan 20. yüzyıl romanları arasında en tumturaklısı Over Bennet'in *'The Amazons'*udur. Günümüzde, haklarında sıkça yazılan Amazonlar artık uzaylıdır ve bilinen dünyada birdenbire ortaya çıkmaları, anayurtları medeniyet sınırlarının dışında kalan antik kız kardeşlerinin istilalarını anımsatır. İki nesildir uydurma bilimkurgu dergileri, okuyucularını 'Altın Amazon' ve 'Mars'ın Zenci Amazonu' gibi isimleri olan uzay Amazonlarına dair 'sağlam vesikalarla' besledi. 1950'lerin ortasında batıda bilimkurgu dergilerinin yok olmasıyla güldürü kitapları, gazete ekleri ve aylık erkek macera dergileri (bilimkurgu dergilerinin mirasçıları) antik neslin yerine, gelecek nesil Amazonlarını ebedileştirerek varlıklarını sürdürdüler.

Dergi "makalesi" yazarları, ayak basılmamış topraklarda "Amazon"ı arayan eski gezginleri konu ettiler: Esrarengiz Güney Amerika cangıllarına ve unutulmuş adalara iri, saldırgan kadın kolonileri (!) yerleştirdiler. 1958' de Amerika'da "Amazonların Aşk Kölesi: Güney Pasifik'ten Gerçek Bir Hikâye" palavrası bir erkek dergisine kapak oldu.

Bu tür istismarlar Amazonların tarihin gerçek yaratıkları olarak kabul edilmesini önleyici önyargılara neden olmuştur. Benzer şekilde 15. ve 16. yüzyıllarda toplumca lanetlendiler. Kâşifler ve misyonerler Güney Amerika'da "soluk benizli" on Kızılderili gücünde kadınlar (!) tarafından yönetilen yerlilerin saldırısına uğradıklarını rapor ettiler. Buna benzer hayal ürünü tanıklıklar, gerçeği saçma abartılara dönüştürerek, antik çağın savaşçı kadınlarına şüpheyle bakanları memnun ederken, onlara inananları hayal kırıklığına uğrattı. "Amazonlar" fenomeni üzerinden her türlü cıvıklık ve soysuzlaştırma yapılırken, aslında temelde "Kadın" bütün aslî unsurlarından tecrit ediliyor, eşya mesabesine indirgeniyordu. Bu indirgeme elbetteki *Grek-Latin-Kilise* söyleminin gereği idi.

Yunan anlatılarından en fazla ressamalar yararlanmışlardır.

¹⁹ Universal International yapımı, Don Taylor ve Grianna Segale'nin oynadıkları, Brezilya cangılında çekilen "Love Slaves of the Amazons" (Amazonların Aşk Köleleri), 1957'de gösterime girmiştir.

BİBLİYOGRAFYA

- AÇA, Mehmet, “‘Köne Epos’ (Arkaik Destan) Kavramı ve Türk Halk Hikayelerindeki Âşıklara Mahsus Evlilik Konusunun Kaynağı Olarak Alplara Mahsus Evlilik”, *II. Balıkesir Kültür Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri*, 2000
- ADİLOĞLU, Adilhan, “Kafkas Nart Destanlarında Sümer ve Saka İzleri”, *Bilge*, 2002
- AKDEMİR, Salih, “Tarih Boyunca ve Kur’an-ı Kerim’de Kadın”, *İslâmî Araştırmalar*, Ankara 1991
- ALTINTAŞ, Ramazan, *Bütün Yönleriyle Cahiliye*, Konya 1990
- AMANOĞLU, Ebülfez Kulu, “Eski Türk İnançları ve Dede Korkut-Adlar, Gelenekler”, *10. Yılında Bayburt Vilayeti Sempozyumu*, 17-19 Temmuz, Ankara 1999
- ARAT, Reşit Rahmeti, “Eski Türk Hukuk vesikaları”, *Türk Kültürü Araştırma Dergisi*, Sayı 1, 1964
- ARAT, Reşit Rahmeti, *Eski Türk Şiiri*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1965, Ankara
- ARSLAN, Ahmet Ali, *Türk Soylu Amerika Yerlilerinin Menşei Meselesi*, Ankara, 2001
- ÂŞIK PAŞAZADE, *Osmanoğulları’nın Tarihi*, 2003, İstanbul
- AYDA, Adile, *Etrüskler (Tursakalar) Türk İdiler*, Ankara, 1992
- BAYAT, Fuzuli, *Türk Mitolojik Sistemi-1* Ötüken Neşriyat, İstanbul 2007
- BAYAT, Fuzuli, *Türk Mitolojik Sistemi-2*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2007
- BAYAT, Fuzuli, *Mitolojiye Giriş*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2007
- BAYRAM, Mikâil, *Bâcıyân-ı Rûm (Selçuklular Zamanında Genç Kızlar Teşkilâtı)*, Konya 1987
- BAYRAM, Sadi, “Kaynaklara Göre Güney-Doğu Anadolu’da Proto Türk İzleri”, *T.D.A.*, Sayı 62, Ekim 1989

- BAYUR, Yusuf Hikmet, *Hindistan Tarihi*, Ankara 1946
- BAYUR, Yusuf Hikmet, *İbadet Dili*, Ankara 1969
- BİNYAZAR, Adnan, *Dede Korkut*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2007
- BOZKURT, Fuat, *Buyruk, İmam Cafer-i Sadık Buyruğu*, 2005 İstanbul
- BULUÇ, S. “Şamanizm”, *İslam Ansiklopedisi*, c.II, İstanbul 1970
- CAFEROĞLU, Ahmed, *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1968.
- CHANG, Jen-t’ang, *T’ang devrindeki Doğu Göktürkler hakkında yeni belgeler (618-745)*, Tez, Taipei 1968
- CHRİSTİNE, de Pizan, *The Book of the City of the Ladies*, Persea Books, New York 1982.
- CICHOCKD, I., “Türk Mitolojisinde Kurt–Ana Sembolüne Dair”, *Türk Dünyası Araştırmaları*, 1985
- CORCİ ZEYDAN, *İslam Uygarlıkları Tarihi (Tarihu’t-Temeddüni’l-İslâmî)*, İletişim Yayınları; İst. 2007,
- CORCİ ZEYDÂN. *Tarihu’t-Temeddüni’l-İslâmî*, Beyrut 1967
- ÇAĞATAY, Neşet, *İslam’dan Önce Arap Tarihi ve Cahiliye Çağı*, Ankara 1957.
- ÇİĞ, Muazzez İlmiye, “Kadın”, *Bilim ve Ütopya dergisi*, Sayı 9
- ÇİLİNGİROĞLU, Akan, *Urartu ve Kuzey Suriye*, E. Ü. E. F. Yayını, İzmir 1984.
- ÇORUHLU, Yaşar, “Türk Sanatında Görülen Hayvan Figürleri”, *Türk Dünyası Araştırmaları*. İstanbul 1998
- DANIŞMAND, İ., *Türklük ve Müslümanlık*, İstanbul, 1959
- DERVEZE, İzzet, *Kur’an’a Göre Hz. Peygamber’in Hayatı*, İstanbul 1989
- DİVİTÇİOĞLU, Sencer, *Oğuzdan Selçukluya*, Eren yayıncılık, İst. 1994
- DONALD J. Sobol, *(Yunan Mitolojisinde) Amazonlar*, Öteki Yayınevi, Ankara.1999
- DONUK, A., *Eski Türk Devletlerinde Unvan ve Terimler*, İst. 1988
- EBUL FEREC, *Ebu’l-Ferec Tarihi*, II, çev. Ömer Rıza Doğrul, TTK, 1987
- EBU’L-HASAN en-Nedvî, *Müslümanların Çöküşüyle Dünya Neler Kaybetti*, İstanbul 1986
- ELDEM, Burak, *Fraternis*, İstanbul 2006
- ELIADE, Mircea, *Zalmoksis’ten Cengiz Han’a*, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 2006
- ERGİN, Muharrem, *Dede Korkut Kitabı*, TTK. 1989
- ERZEN, Afif, *Doğu Anadolu ve Urartular*, T. T. K. 1984
- FORDHAM, Frieda, *Jung Psikolojisinin Ana Hatları*, İst. 2001
- GALİMA, Musine, *Turan’ın Alp Kızları*, Şa-To Yayınları, İstanbul 2001,
- GENÇ, R., *Karahanlı Devlet Teşkilatı*, Ankara, 1981

- GÖKALP, Ziya, “Aile Ahlâkı-II”, *Yeni Mecmua*, I. 20 Eylül 1917
- GÖKALP, Ziya, “Türk Ailesinin Bünyesi”, *Yeni Mecmua*, I. 13 Kânun-ı evvel 1917
- GÖKYAY, Orhan Şaik, *Dede Korkut*, Boğaziçi Üniversitesi, Türk Dünyası Komisyonu, İst. 1997
- GÖKYAY, Orhan Şaik, *Dede Korkut Hikâyeleri*, Devlet kitapları, İstanbul 1976
- GÖMEÇ, Saadettin, “Kök Börüler ve Arslanlar”, *Türk tarihi*, 2002
- GÜRPINAR, Doğan, “Destanlarımızda ve Dünya Destanlarında Başlıca Kişilik Özellikleri ve Toplumdaki Yeri Açısından Kadın”, *Türk Dünyası*, Sayı 18, Yıl 1999
- HANİOĞLU, Şükrü, *Bir Siyasal Düşünür Olarak Doktor Abdullah Cevdet ve Dönemi*, İst. 1981
- HATİBOĞLU, Mehmed S., “İslâm’ın kadına bakışı”, *İslâmî Araştırmalar Dergisi*, Sayı.4 1997
- HERODOTOS, *Herodot Tarihi*, İş Bankası Yayınları, İst. 2006
- HERODOTOS, *Herodot Tarihi*. Çev: Muntekim Ökmen, Remzi Kitabevi, İstanbul 1973
- HİTTİ, K., *Siyasi ve Kültürel İslâm Tarihi*, Boğaziçi Yayınevi, İstanbul 1989
- HOMEROS, *Odysseia*, İst. 1957.
- HOMEROS, *İlyada*, Çev: A. Erhat-A. Kadir, Sander Yayınları, İstanbul 1975
- IBANEZ, Vicente Blasro, *Queen Calafia’da*, E.P. Dutton & Co., New York 1924
- IBNÜ’L-ARABÎ, *Fusûsu’l-Hikem*, Çev. ve Şerh: Ekrem Demirli, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 2006
- IBNÜ’L-ARABÎ, *Fütûhâtü’l-Mekkiye*, c.III, İstanbul 2006
- İBN BATTÛTA, Ebu Abdullah Muhammed Tancî, *İbn Battûta Seyahatnamesi*, İstanbul 2005
- İBNÜ’L-ESİR, *Büyük İslâm Tarihi*, Çev. Mehmet Keskin, Çağrı Yayınları, İst. 1995
- İNAN, A., *Makaleler ve İncelemeler*, iki cilt, Ankara 1991
- İNAN, A., *Tarihte ve Bugün Şamanizm*, Ankara 1986
- İNDİRKAŞ, Zühre, “Türklerde Bir Kadın Tanrı; Umay”, *Toplumsal Tarih*, Sayı 17 Mayıs 1995
- İPLİKÇİOĞLU, Bülent, *Eskiçağ Tarihinin Ana Hatları*, 2. Baskı, Bilim Teknik Yayınevi, İstanbul 1994
- İZGİ, Özkan, “İslâmiyet’ten önceki Türklerde Kadın”, *Türk Kültürü Araştırmaları*, Ankara 1973-75

- JOSEPH, Frank, *Kayıp Uygarlık Atlantis (-Hayatta Kalanlar)*, Dharma, 2000
İst.
- KALAFAT, Yaşar, “Göktürklerden Günümüze Türk Halk İnançlarında Kurt”, *XIV. T. T. Kongresi*, Ankara 2005
- KAPLAN, Mehmet, “Dede Korkut Kitabı’nda Kadın”, *Türkiyat Mecmuası*, İstanbul, 1946-1951
- KAPLAN, Mehmet, *Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar* 1-2-3, Dergâh Yayınları, İstanbul, 1976-1987
- KARATAY, Osman, *İran İle Turan (Hayali Milletler Çağında Avrasya ve Ortadoğu)*, Ankara 2003
- KÂŞGARLI Mahmud, *Divanü Lügati’t- Tercümesi*, (Çev.Besim Atalay) Ankara
- KINAL, Füzûzan, “Eski Anadolu’da Kadının Mevkii”, *Belleten*, c.XX, S.79, Temmuz 1956
- KINAL, Füzûzan, *Eski Anadolu Tarihi*, 2. Baskı, T. T. K. Yayını, Ankara 1987
- KINAL, Füzûzan, *Eski Mezopotamya Tarihi*, A. Ü. D. T. C. F. Yayını, Ankara 1983.
- KIRIM, Y.K., *Kuzey Kafkasya Sosyal Antropoloji Araştırmaları*, Ankara, 1999
- KİTAPÇI, Z., *Saadet Asrında Türkler, İlk Türk Sahabe Tâbi’ ve Tebea Tabîleri*, Konya 1993
- KİTAPÇI, Z., *Mukaddes Çevreler ve Eski Hilafet Ülkelerinde Türk Hatunları*, Konya 1995
- KOÇ, Yalçın, *Anadolu Mayası (Türk Kimliği Üzerine Bir İnceleme)*, Cedit Neşriyat, Ankara 2007
- KOŞAY, Hamit Zübeyir, *Makaleler ve İncelemeler*, Ayyıldız Matbaası, Ankara 1974.
- KÖKSOY, Mümin, *Nuh Tufanı ve Sümerlerin Kökeni*, 2003 Ankara
- KÖPRÜLÜ, M.Fuat, *Osmanlı İmparatorluğunun Kuruluşu*, 2. Basım, Ankara
- KUZGUN, Ş, *Hız. İbrahim ve Hanıflık*, Ankara, 1987,
- LİTVİNSKİY, B.A., *Stalinabad Tepelerinde Kabirden Çıkarılan Eşyalar*, Tacikistan SSC’si Tarihi 1958.
- MEMİŞ, Ekrem., “M.Ö. 3. Bin yılda Anadolu’da Türkler”, *Türk Dünyası Araştırmaları*, Sayı 53, Nisan 1988
- MEMİŞ, Ekrem, *İskitlerin Tarihi*, S. Ü. Eğitim Fakültesi Yayını, Konya 1987.
- MEMİŞ, Ekrem, *Orta Doğu Sorunları ve Türkiye*, Mimoza Yayınları, Konya 1995
- MEMİŞ, Ekrem, *Tarih Metodolojisi*, Genişletilmiş 3. Baskı, İstanbul 1996

- MEMİŞ, Ekrem, *Tarihî Coğrafyaya Giriş*, S. Ü. Eğitim Fakültesi Yayını. Konya 1990
- NİZÂMÜ'L-MÜLK, *Siyaset-Name*, TTK. Basımevi, 1999 Ankara
- OĞEL, B., *Türk Mitolojisi*, Ankara 1989
- ÖGEL, Bahaeddin, (*Dünden Bugüne*) *Türk Kültürünün Gelişme Çağları*, 3. Baskı, İstanbul 1988
- ÖGEL, Bahaeddin, *Türk Kültür Tarihine Giriş VI*, KB yay., Ankara. 1984
- ÖGEL, Bahaeddin, *Türk Kültürünün Gelişme Çağları*, C. I-V, İst. 1971
- ÖGEL, Bahaeddin, *Türk Mitolojisi*, Ankara 1971
- ÖGEL, Bahaeddin, *Türklerde Devlet Anlayışı*, Ank., 1982
- PELLİOT, Paul, "A propos des Comans", *Journal Asiatique*, c. XVII (1920)
- SUAD, El-Hakim, *İbnü'l-Arabî Sözlüğü*, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 2005
- SUSA Ahmet, *Tarihte Araplar ve Yahudiler*, Selenge yayınları, İstanbul 2005
- ŞEHNAME, Ali el-Firdevsi, 1-4. c.; trc. Necati Lugal, Ankara 1956
- TEKİN T., *Tonyukuk Yazıtı*, Ankara 1994
- TEKİN, T., *Orhun Yazıtları*, Ankara 1988
- TERZİ, Mustafa, "Abbasî Ordusunun Merkezî İdaresi ve Sınıfları", *Belleten*, CLII, 1537-1538
- TUNA, Osman Nedim, *Sümer ve Türk dillerinin tarihi ilgisi ile Türk Dili'nin yaşı meselesi*, Ankara 1990
- TURAL, Sadık Kemal, "Dede Korkut Destanlarında Aile", *Türk Dili*, 1998
- TURAN, O., *Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi*, c. I, İstanbul 1969
- TURAN, O., *Selçuklu Tarihi ve Türk İslam Medeniyeti*, İstanbul 1969
- UĞUR, Mücteba, "Asr-ı Saadette Sosyal Hayat", Komisyon, İstanbul 1994
- ÜÇÖK, Bahriye, *İslâm Devletlerinde Kadın Hükümdarlar*, Ankara 1965
- YALTKAYA, Şerafeddin, "Türklerle ait Arapça güfteler", *Türkiyat Mecmuası*, c.V, 1936.
- YAZIKSIZ, Necip Asım; *Osmanlı Tarihi*, İstanbul 1335